

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ

ΕΤΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟ ΟΓΔΟΟ

ΤΟΜΟΣ ΜΗ'

1997

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

A. Μελέτες

B. Νομολογία ελλ. δικαστηρίων

Γ. Διάφορα

Δ. Γνωμοδοτήσεις

E. Νομοθεσία

ΣΤ. Βιβλιογραφία

*Z. Βιβλιογραφία εμπ. δικαίου
έτους 1996*

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 1^ο

Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ
(ΟΜΑΔΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΜΑΤΩΝ)
ΣΕ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΣΕ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

*Γεωργίου Ν. Λωρίτη
Δικηγόρου*

Ο νομικός προβληματισμός και η λύση είναι η ίδια και όταν μεταβαίνουμε από οποιαδήποτε μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης (πτώχευση, διάφορες μορφές εκκαθαρίσεων κλπ), σε άλλη μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, οπότε πλέον μιλάμε για την τύχη των εξόδων της 1ης μορφής συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, δηλ. των εξόδων- απαιτήσεων που γεννήθηκαν από τη λειτουργία και κατά τη διάρκεια της συλλογικής αυτής εκτέλεσης.

Ακόμη το θέμα αυτό είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το θέμα της αναστολής των ατομικών διώξεων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων αυτών, υπό την έννοιαν ότι πάντοτε όλοι οι συγγραφείς και όλη η νομολογία, όταν δέχονται ότι τα ανωτέρω έξοδα απολαμβάνουν του προνομίου της προαφαιρέσεως πριν καν γίνει η κατάταξη των πιστωτών, δέχονται ταυτόχρονα και ότι οι απαιτήσεις αυτές δεν καταλαμβάνονται από την αναστολή των ατομικών διώξεων (και επίσης αντίστροφα) και μπορούν να ασκηθούν και με καταψηφιστική αγωγή και με αναγκαστική εκτέλεση στη συνέχεια, πράγμα βέβαια ολοφάνερα ορθό, αφού η διπλή αυτή προνομιακή - νομική αντιμετώπιση επιβάλλεται από τον χαρακτήρα των απαιτήσεων αυτών και το καθένα προνόμιο από τα δύο θα ήταν ακροτηριασμένο και αυτοαναιρούμενο, αν δεν συνοδευόταν από το άλλο (Αριστ. Ροδόπουλου “Πτωχευτικόν Δίκαιον” έκδοση 1962, σελίς 250 - Λάμπρου Κοτσίρη “Πτωχευτικό Δίκαιο” έκδοση 1985 σελίς 191 και 193- Κ. Ρόκα “Πτωχευτικό Δίκαιο” έκδοσις 1978 σελίς 137 και 138 -ΕφΘεσ 334/1967 ΝοΒ 16,281 - ΕφΑθ 3799/1993 ΝοΒ 41,1087 -ΑΠ 755/1974 ΝοΒ 23,318 -Α.Π. 639/1974 ΝοΒ 23, 182).

Η παλαιότερη και βασικότερη μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης που μορφοποίησε τις σχετικές έννοιες, την ορολογία και τις διατάξεις είναι η πτώχευση. Γίνεται παγίως δεκτό στη θεωρία και στη νομολογία χωρίς αντίθετες απόψεις, ότι τα χρέη που δημιουργούνται από τη λειτουργία της πτώχευσης και κατά τη διάρκεια αυτής (π.χ. αμοιβές και έξοδα των εργαζομένων ή και Δικηγόρων που αναγκάστηκε ο σύνδικος να χρησιμοποιήσει ή αμοιβές και έξοδα του ιδίου του συνδίκου), που ονομάζονται “ομαδικά” πιστώματα σε διάκριση από τα “πτωχευτικά” πιστώματα, (που γεννήθηκαν πριν την πτώχευση και είναι τα συνήθη), απολαμβάνουν προνομίου έναντι πάντων, προαφαιρούνται ως έξοδα και κατόπιν γίνεται η κατάταξη των “πτωχευτικών” πιστωτών. Επίσης οι “ομαδικοί” πιστωτές δεν δεσμεύονται από τις πτωχευτικές διατάξεις και την αναστολή των ατομικών διώξεων και μπορούν να ασκήσουν ατομικά αγωγή κατά της πτωχεύσεως, ακόμη και να προβούν σε αναγκαστική εκτέλεση (βλ. την αμέσως ανωτέρω αναφερθείσα νομολογία και συγγραφείς).

Στην προσωρινή διοίκηση από τον ΟΑΕ αρ. 8 ν. 1386/83 και στις εκκαθαρίσεις και του άρθρου 9 ν. 1386/83 και του άρθρου 46Α του ν. 1892/90 που προστέθηκε με το άρθρο 14 ν. 2000/91 εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις περί πτωχεύσεως εκεί, όπου οι ανωτέρω νόμοι αφήνουν κενά, ακριβώς διότι και οι εκκαθαρίσεις αυτές είναι άλλες μορφές συλλογικής εκτέλεσης, όπως είναι και η πτώχευση (π.χ. η διάκριση των απαιτήσεων που δημιουργήθηκαν από και κατά την λειτουργία της εκκαθάρισης από εκείνα που προϋπήρχαν της εκκαθάρισεως, όπως ακριβώς και στην πτώχευση με τα “ομαδικά” και τα “πτωχευτικά” χρέη, ΑΠ (Ολομ.) 27/92). Στο συγκεκριμένο θέμα της τύχης στην εκκαθάριση των “ομαδικών” πιστωμάτων της πτώχευσης, οι περί εκκαθαρίσεως νόμοι δεν προβλέπουν τίποτε, οπότε για την πλήρωση του κενού υποχρεωτικά θα προσφύγει κανείς σε αναλογική εφαρμογή άλλων διατάξεων, που καλύπτουν άλλες παρόμοιες περιπτώσεις όπως είναι και οι πτωχευτικές διατάξεις.

Α) Υπάρχει ήδη τουλάχιστον ένα πανομοιότυπο προηγούμενο που αντιμετώπισε και έλυσε η νομική επιστήμη: η μετάβαση από μία πτώχευση σε μια δεύτερη πτώχευση. Επισημαίνω εδώ, ότι δεν πρόκειται για 2η πτώχευση άσχετη με την 1η, δηλ. αφού ολοκληρωθεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο η 1η πτώχευση και ξαναδημοουργηθούν εκ νέου οι συνθήκες για (νέα 2η) πτώχευση, αλλά πριν ολοκληρωθεί καν η 1η πτώχευση, μεταβαίνουμε σε μία νέα 2η φάση της πτώχευσης (ή αλλιώς αναβιώνει η 1η) που τείνει να ολοκληρώσει ό,τι δεν πρόλαβε η 1η (όπως και η εκκαθάριση τείνει ουσιαστικά να ολοκληρώσει, με πιο γρήγορους απλώς ρυθμούς αλλά με παρόμοιο τρόπο ό,τι δεν πρόλαβε η πτώχευση). Η περίπτωση αυτή είναι η της ακυρώσεως ή της γενικής διαρρηξέως του πτωχευτικού συμβιβασμού, οπότε αναβιώνει η πτώχευση, ως συνέχεια της πρώτης φάσης. Σ' αυτή την περίπτωση αναγγέλλονται εκ νέου οι παλαιοί “πτωχευτικοί” πιστωτές, όπως και οι νέοι (αν υπάρχουν), όμως τα παλαιά πιστώματα, που είχαν επαληθευθεί, διατηρούν και το ύψος και τα προνόμια, που είχαν στην 1η πτώχευση και δεν ελέγχονται-επαληθεύονται παρά μόνον για το ενδεχόμενο μεταγενέστερης καταβολής και όχι π.χ. για το ενδεχόμενο μεταγενέστερης έκπτωσης από τυχόν προνόμια, (τα οποία διατηρούνται ως είχαν).

Ομοίως γίνεται και με τα “ομαδικά” πιστώματα της 1ης πτώχευσης, που διατηρούν τον χαρακτήρα του “ομαδικού” πιστώματος. Επ' αυτού δε, δεν έχει εκφραστεί αντίθετη άποψη και π.χ. ο σύνδικος της 1ης πτωχεύσεως είτε ξαναδιορισθεί στη 2η είτε όχι, πάντως εισπράττει πάντα, σ' όλες τις πτωχεύσεις, τα έξοδα και τις αμοιβές για την 1η πτώχευση με τα προνόμια του “ομαδικού” πιστώματος (ΕμπΝ αρ. 621- Κ. Ρόκας έκδοση 13η (1981) “Πτωχευτικόν δίκαιον” σελίς 345 επ. παρ. 97- Α. Ροδόπουλος έκδοση 2η (1968) “Πτωχευτικόν δίκαιον” σελίς 642 και ομοίως όλοι οι συγγραφείς χωρίς αντίθετη γνώμη και νομολογία). Όπως είναι προφανές αναλογικά θα πρέπει να εφαρμοσθεί η ίδια λύση κι αν στη θέση της 2ης πτώχευσης, έχουμε π.χ. εκκαθάριση.

Η ανωτέρω λύση ενισχύεται ακόμη από πολλές σκέψεις και πολλές πλευρές. Σύμφωνα με τα ανωτέρω (και για την ταυτότητα του νομικού λόγου και την ομοιότητα

των περιπτώσεων) οι σκέψεις που ακολουθούν, σε οποιαδήποτε μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης κι αν αναφέρονται, ισχύουν για όλες και ακόμη, είτε αναφέρονται στο προνόμιο της προαφαίρεσης, είτε στο θέμα της αναστολής των ατομικών διώξεων, ισχύουν αντίστοιχα και για τα δύο.

Β) Ένα παρόμοιο θέμα, που αντιμετωπίστηκε από την θεωρία και την νομολογία, είναι και η κατά τα τελευταία χρόνια συνήθης περίπτωση της μετάβασης από την προσωρινή διοίκηση από τον ΟΑΕ κατ' άρθρο 8 ν. 1386/83 στην ειδική εκκαθάριση του αρ. 9 του ίδιου νόμου. Στη νομολογία επικράτησε η άποψη, ότι τα έξοδα που δημιουργούνται στο χρονικό διάστημα της προσωρινής διοίκησης από τον ΟΑΕ, δεν καταλαμβάνονται από την τυχόν αναστολή των ατομικών διώξεων, που μπορούσε να κηρύξει με απόφασή του ο αρμόδιος Υπουργός, ούτε υπάγονται στις σχετικές διατάξεις και μπορούν να επιδιωχθούν ελεύθερα (ως οιονεί "ομαδικά πιστώματα") με καταψηφιστική αγωγή και στη συνέχεια με αναγκαστική εκτέλεση. Στο επόμενο δε στάδιο της εκκαθάρισης διατηρούν αυτά τα χαρακτηριστικά μαζί με τα καινούργια έξοδα της εκκαθάρισης. Επισημαίνω εδώ, ότι ο προβληματισμός που αναπτύχθηκε σε θεωρία και νομολογία ειδικά για το θέμα της τύχης των απαιτήσεων του ίδιου του ΟΑΕ, που δημιουργήθηκαν επίσης στο χρονικό διάστημα της προσωρινής διοίκησης από τον ΟΑΕ, προβληματισμός που δημιουργήθηκε από την ασαφή παράγραφο 4 του αρ. 9 ν. 1386/83 (που αναφερόταν ειδικά και μόνο στις απαιτήσεις του ΟΑΕ), είναι πλέον άνευ σημασίας, αφού δόθηκε νομοθετική λύση με την § 3 αρ. 46 ν. 1892/90 που ορίζει με σαφήνεια πλέον ότι οι απαιτήσεις του ΟΑΕ υπάγονται στην Ε' τάξη των γενικών προνομίων του αρ. 975 ΚΠολΔ Παρ' όλ' αυτά όμως διατηρούν την αξία τους οι γενικότερες σκέψεις που αφορούν το θέμα των άλλων απαιτήσεων (πλην αυτών του ΟΑΕ) (ΕφΑθ 6814/1988 (αδημ.)- ΕφΑθ 7486/89 (αδημ.)-ΕφΑθ 2954/91 (αδημ.)-ΕφΑθ 12320/88 ΕΕργΔ 48,502 - ΕφΑθ 1074/1989 ΕΕργΔ 48,504 - ΕφΠατρών 1021/88 ΕΕργ Δ. 48,497 - ΕφΑθ 6594/88 ΕΑσφ και ΕργΔ 23,357). Όμοια άποψη υποστηρίζει και ο *Α. Αργυριάδης* (ΕλλΔικ 28 (1987), 244-5). Παρόμοια άποψη και μάλιστα ακριβώς για την περίπτωση της μετάβασης από πτώχευση σε εκκαθάριση εκφράζει κι ο *Κ. Παμπούκης* (ΕΕμπΔ, ΛΖ (1986), 162-3), υποστηρίζοντας, ότι τα "ομαδικά πιστώματα" της πτώχευσης, διατηρούν το χαρακτήρα και τα προνόμιά τους και στην εκκαθάριση, αντλώντας μάλιστα ένα επιπλέον επιχειρημα από το άρθρο 29 παρ. 3 εδ. 2 του Ν.Δ. 3562/1956 (στις διατάξεις του οποίου παραπέμπει το αρ. 9 Ν. 1386/83) "που αφορά την επέλευση των θεσμών του νομοθετικού αυτού διατάγματος, μετά την αναγκαστική διαχείριση που πρόβλεπαν παλιά τα άρθρα 997Α-997Γ Πολιτικής Δικονομίας". Την ίδια επίσης λύση δίνει και ο *Ε. Περάκης* "Εισαγωγή στο δίκαιο της εξυγίανσης των επιχειρήσεων" έκδ. 1987 σελίς 184-5.

Αντίθετη άποψη εκφράζει η ΑΠ 4404/91 που φαίνεται να στηρίζεται στην επίσης αντίθετη γνώμη του *Κ.Δ. Κεραμέως* (ΕΕμπΔ 1990, 34), ότι μόνο τα έξοδα που δημιουργήθηκαν κατά την ειδική εκκαθάριση (όχι όμως και πριν κατά την προσωρινή διοί-

ρηση από τον ΟΑΕ) δεν καταλαμβάνονται από τις διατάξεις περί εκκαθαρίσεως και μόνο αυτές προαφαιρούνται.

Η αντίθετη αυτή άποψη απορρέει μόνο από μια στενά γραμματική ερμηνεία της § 4 του αρ. 9 ν. 1386/83, η οποία όμως αφ' ενός μεν δεν είναι ορθή, αφ' ετέρου δε η § 4 έχει ήδη καταργηθεί και αντικατασταθεί, όπως προαναφέρω. Πέραν δε τούτου το πνεύμα της αντίθετης αυτής άποψης δεν είναι ορθό και διότι έρχεται σε αντίθεση με το πνεύμα όλου του πλέγματος των νομοθετικών διατάξεων που ρυθμίζουν συναφή θέματα και τις λύσεις που έχουν δοθεί όπως αυτές παρατίθενται στις ανωτέρω σκέψεις και σε όσες ακολουθούν.

Γ) Η ΑΠ 1116/93 (αδημοσίευτη) κρίνει ότι το προνόμιο εργατικών απαιτήσεων για 2 χρόνια πριν την πτώχευση και το προνόμιο των δικηγόρων για 1 χρόνο πριν την πτώχευση, όταν ενώ διαρκεί η πτώχευση γίνει η επισπεύσει ενυποθήκου δανειστού πλειστηριασμός, τότε το προνόμιο αυτό λαμβάνεται υπ' όψη ως έχει, δηλ. η χρονική αφετηρία των προνομίων παραμένει όπως είχε στην πτώχευση και ισχύει για 2 και 1 χρόνο πριν την πτώχευση και όχι τον πλειστηριασμό. Εάν δε λάβουμε υπόψη μας ότι στο στάδιο της κατάταξης των πιστωτών μετά τον πλειστηριασμό η αρχικά ατομική αναγκαστική εκτέλεση (κατάσχεση, πλειστηριασμός κλπ) γίνεται πλέον "οιονεί" συλλογική, αφού αναγγέλλονται και όλοι οι άλλοι πιστωτές και η κατάταξη γίνεται με το αρ. 975 ΚΠολΔ όπως ακριβώς και στις άλλες μορφές συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, τότε αβίαστα προκύπτει, ότι αναλογικά μπορούμε να έχουμε ομοίως διατήρηση των προνομίων, αν στη θέση της κατάταξης πιστωτών σε πλειστηριασμό τη επισπεύσει ενυποθήκου δανειστού, βάλουμε κατάταξη σε άλλη μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης. Επίσης ομοίως και αναλογικά θα πρέπει να έχουμε και διατήρηση των προνομίων των π.χ. "ομαδικών πιστωμάτων".

Βέβαια τα τελευταία χρόνια δημιουργήθηκε νομολογία, ότι ειδικά σε πλειστηριασμό τη επισπεύσει ενυποθήκου δανειστού, όταν παράλληλα υπάρχει πτώχευση, δεν προαφαιρούνται οι απαιτήσεις του συνδίκου (ειδικά και μόνο του συνδίκου) για έξοδά του και αμοιβές του, με το σκεπτικό ότι ο ενυπόθηκος δανειστής ακριβώς λόγω της υποθήκης του δεν δεσμεύεται από τις πτωχευτικές διατάξεις και έτσι μπορεί να επισπεύδει πλειστηριασμό και "...γιατί τα έξοδα της πτωχευτικής διαχειρίσεως δεν θεωρείται ότι έγιναν και προς όφελός του, αφού για τον δανειστή αυτόν δεν ήταν αναγκαία η διαδικασία της πτωχεύσεως (και η δράση του συνδίκου) και εκτός αυτής κινήθηκε, για να ικανοποιηθεί ως μη δεσμευόμενος από την αναστολή των ατομικών διώξεων..." (ΑΠ 1083/90). Όμως αυτή η σκέψη αφ' ενός μεν ελέγχεται ως λανθασμένη, διότι και ο ενυπόθηκος δανειστής μπορεί να συμμετέχει και συμμετέχει στην διαδικασία της πτώχευσης από την οποία επωφελείται και αυτός (ασχέτως του δικαιώματός του να επισπεύσει παράλληλα ο ίδιος πλειστηριασμό) και "... δέον να συμμετέχει εις την πληρωμήν των προς επίτευξιν του σκοπού της πτωχεύσεως γενομένων εξόδων και καταβολών εν γένει, ουδαμόθεν συναγομένης της από τούτων εξαιρέσεώς του ..." (ΑΠ

387/1962 ΝοΒ 10,1250) και αφ' ετέρου αυτή η σκέψη και αν ακόμα υποτεθεί ως σωστή, πάντως δεν αφορά παρά μόνο στην περίπτωση του πλειστηριασμού τη επισπεύσει ενυποθήκου δανειστού (ο οποίος έχει διαφορετικούς στόχους από την πτώχευση και κινείται ατομικά και ανεξάρτητα από την πτώχευση για τα δικά του συμφέροντα) και όχι σε άλλη περίπτωση συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, (και όχι ατομικής διώξεως) που θα είναι όμοια και συνέχεια της 1ης συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης με τους ίδιους στόχους που τείνει να ολοκληρώσει απλώς με πιο γρήγορους ρυθμούς τις εργασίες της πτωχεύσεως (π.χ. η εκκαθάριση του αρ. 46 Α του ν. 1892/90), (ΕΑ 5075/1995 αδημ).

Άλλωστε ο σύνδικος στον πλειστηριασμό τη επισπεύσει ενυποθήκου δανειστού ενώ διαρκεί η πτώχευση δεν αναγγέλεται μόνο για τα δικά του έξοδα και αμοιβές αλλά και ως εκπρόσωπος των “πτωχευτικών” πιστωτών για τις “πτωχευτικές” απαιτήσεις τους, οπότε ο σύνδικος το ποσόν για το οποίο θα καταταγεί ως εκπρόσωπος των “πτωχευτικών” πιστωτών θα το διανείμει σ' αυτούς με δικό του λογαριασμό διανομής, που θα εγκρίνει ο Εισηγητής Δικαστής και στον οποίο λογαριασμό μπορεί ο σύνδικος να προαφαιρέσει τα δικά του έξοδα (όπως και τα υπόλοιπα “ομαδικά” πιστώματα), (Μπρίνας, Διοικ. Εκτ. έκδ. 1987 σελ. 646 Γ' § 257 τέλος εδαφίου 1). Δηλαδή τελικά όλος ο προβληματισμός περιορίζεται στο εάν θα συμμετέχει και ο ενυπόθηκος δανειστής στα έξοδα του συνδίκου ή αυτά θα βαρύνουν μόνο τους “πτωχευτικούς” πιστωτές. Φαντάζεται κανείς πόσο άδικο θα ήταν εάν τυχόν τα “ομαδικά” πιστώματα ούτε στον πλειστηριασμό τη επισπεύσει ενυποθήκου δανειστού προαφαιρούνταν ούτε στον λογαριασμό διανομής της πτωχεύσεως; Τότε θα είχαμε ανθρώπους (τους “ομαδικούς” πιστωτές) που εργάστηκαν και ξόδεψαν για την πτώχευση και για τους “πτωχευτικούς” πιστωτές, οι οποίοι τελευταίοι παίρνουν από τον πλειστηριασμό τα χρήματά τους (μέσω του συνδίκου που είναι “ομαδικός” πιστωτής) και μάλιστα με το προνόμιο που είχαν στην πτώχευση, ενώ οι πρώτοι χάνουν τα προνόμιά τους που σημαίνει πρακτικά ότι δεν πληρώνονται ποτέ. Θα ήταν σαν να δεχόμαστε ότι ο ενάγων θα εισπράξει την αγωγική του απαίτηση, αλλά δεν θα αποδώσει στον Δικηγόρο του τα έξοδά του και την αμοιβή του. Εάν τυχόν κανείς ισχυρισθεί, ότι η διατήρηση του προνομίου των εργαζομένων γίνεται δεκτή διότι γι' αυτούς το αρ. 31. ν. 1545/85 που τροποποίησε το αρ. 975 ΚΠολΔ πρόσθεσε για το προνόμιό τους που ίσχυε για 2 χρόνια πριν τον πλειστηριασμό και την φράση “... ή την πτώχευση...”, τότε αυτό αντικρούεται, γιατί η ρύθμιση αυτή δεν είναι εξαιρετική, ώστε να αποκλείεται η αναλογική της εφαρμογή σε άλλες όμοιες περιπτώσεις, αλλά απεναντίας πρόκειται περί περιπτώσεως όπου ο νόμος δεν αφήνει κενό και ακριβώς μπορεί να εφαρμοσθεί αναλογικά εκεί όπου υπάρχει κενό. Άλλωστε αυτή η άποψη είχε επικρατήσει στη νομολογία που την εφάρμοξε αναλογικά και στα άλλα προνόμια του 975 ΚΠολΔ και πριν ακόμη την έκδοση του νόμου αυτού. (ΑΠ 1116/93 αδημ. που μεταχειρίζεται στο σημείο αυτό όμοια το προνόμιο των εργαζομένων και το προνόμιο των δικηγόρων, - ΑΠ 1739/81 (αδημ.) - ΑΠ 1352/87 ΕΕΝ 1988, 735 - ΕφΑθ 1939/92 Αρχείο Νομολ. 44 (1993), 324).

Δ) Εάν η αντίθετη άποψη επικρατήσει τότε η οποιαδήποτε μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, δύσκολα θα μπορούσε να πετύχει τους στόχους της, είτε πρόκειται για εξυγίανση, είτε για ρευστοποίηση και διανομή, "... αφού αυτό προϋποθέτει και τη δυνατότητα συναλλαγών με πίστωση που δεν θα δινόταν..." (ΑΠ Ολομ. 27/92 ΕλλΔικ 33,1445). Κανείς δεν θα δεχόταν να εργαστεί και να ξοδέψει εάν ήξερε, ότι αρκεί η μετάβαση από την μία μορφή στην άλλη (που γίνεται πανεύκολα χωρίς ιδιαίτερες προϋποθέσεις- π.χ. αρ. 46Α του ν. 1892/90-) για να χάσει τα προνόμιά του και τελικά να μην πληρωθεί ποτέ. Φαντάζεται κανείς τι θα γινόταν εάν κανείς π.χ. δικηγόρος δεν έδινε πίστωση στην πτώχευση για δίκες εκτός της έδρας του πρωτοδικείου όπου είναι διορισμένος ο δικηγόρος- σύνδικος, οπότε δεν δικαιούται ο ίδιος ο σύνδικος να παρασταθεί; Το άρθρο 91 § 2 του Κώδικος περί δικηγόρων δίνει το δικαίωμα στον δικηγόρο, να μην δώσει πίστωση και επίσης π.χ. ο εργαζόμενος με το δικαίωμά του της επισχέσεως εργασίας μπορεί επίσης να αρνηθεί να δώσει πίστωση. Βέβαια είναι άλλο θέμα ο συνήθης κίνδυνος που φέρουν όλοι οι συναλλασσόμενοι από την ενδεχόμενη αφερεγγυότητα του άλλου, οπότε στη συνέχεια ο νομοθέτης με το αρ. 975 ΚΠολΔ βάζει κάποια τάξη και τελείως διαφορετικό θέμα από τη στιγμή που με πανηγυρικό τρόπο (κάποια μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης) διακηρύσσεται η αφερεγγυότητα κάποιου και πλέον υπάρχει ανάγκη κάποιος ή κάποιου να εργασθούν και να ξοδέψουν χάριν των υπολοίπων πιστωτών και πλέον μόνο εναλλαγές μορφών συλλογικής εκτέλεσης, μπορεί να υπάρξουν.

Ε) Η § 12 του αρ. 46 Α. του ν. 1892/90 (όπως προστέθηκε το άρθρο αυτό από το αρ. 14 ν. 2000/91) όπου προβλέπεται νέα ειδική εκκαθάριση πέραν αυτής του αρ. 9 ν. 1386/83 (αν και παρόμοια), παραπέμπει και στην § 3 του αρ. 9 ν. 1386/83 όπου ορίζεται ότι "... Με τη δημοσίευση της απόφασης του Εφετείου που ορίζεται ο εκκαθαριστής... αναστέλλεται η περαιτέρω πτωχευτική διαδικασία...". Η § 5 αρ. 53 ν. 2224/94 που προσθέτει § 17 στο ανωτέρω άρθρο 46Α του ν. 1892/90 ορίζει ότι "... Μετά την κήρυξη ως άκαρπων δύο τουλάχιστον από τους προβλεπόμενους παραπάνω διαγωνισμών ... δύναται να ζητήσουν από το Εφετείο της έδρας της επιχείρησης την ανάκληση της απόφασης με την οποία διατάχθηκε η κατά το παρόν άρθρο ειδική εκκαθάριση της επιχείρησης..."

Αφού λοιπόν η πτωχευτική διαδικασία δεν αίρεται αλλά απλώς αναστέλλεται και μάλιστα σε περίπτωση, που ανακληθεί η ειδική εκκαθάριση, τότε είναι επόμενο, να πάψει η αναστολή της πτώχευσης και αυτή να συνεχισθεί, τότε πως είναι δυνατόν χωρίς άρση της πτωχεύσεως, να αίρονται τα δικαιώματα, προνόμια κλπ που δημιούργησε η ίδια η πτώχευση; (ΕΑ 7486/1989 άδημ.).

Σε παραδοχή της αντίθετης άποψης θα έχουμε το εξής παράδοξο φαινόμενο. Όταν λειτουργεί η πτώχευση τα "ομαδικά πιστώματα" έχουν τον χαρακτήρα και τα προνόμια που προαναφέρθηκαν, στη συνέχεια με την αναστολή της πτώχευσης και την κήρυξη και λειτουργία της εκκαθάρισης χάνουν αυτά τα προνόμια, όμως αν ανακληθεί

η εκκαθάριση και η πτώχευση ξαναρχίσει να λειτουργεί, τότε θα ξαναποκτήσουν τον χαρακτήρα και τα προνόμια που είχαν και πριν στην πτώχευση, αφού η αναστολή ως αναστολή (απλώς) δεν μπορεί να τα θίξει. Είναι όμως προφανές ότι ο νομοθέτης με τις διατάξεις περί εκκαθάρισεως δεν απέβλεψε στην αναστάτωση και ανατροπή των προνομίων, αλλά μόνο στην ολοκλήρωση των εργασιών και των στόχων της πτώχευσης (που είναι παρόμοιοι και στην εκκαθάριση) με απλώς πιο σύντομες και απλούστερες διαδικασίες και το ανωτέρω παράδοξο φαινόμενο κείται πέραν του νόμου και του σκοπού του νόμου και πέραν της λογικής και του περί δικαίου αισθήματος. Δεν είναι δυνατόν να φαντασθούμε π.χ. ότι ο νομοθέτης στην περίπτωση της ειδικής εκκαθάρισης του αρ. 46Α του ν. 1892/90, όταν με την § 1 του άρθρου αυτού δίδει την εξουσία στο 51% των δανειστών (που συνήθως είναι ενυπόθηκες Τράπεζες) να οδηγήσει από πτώχευση σε εκκαθάριση, επιδιώκει να τους δώσει την αυθαίρετη εξουσία να ζυγίζουν κατά το δοκούν και κατά το συμφέρον τους την “οικονομική απόδοση” των προνομίων με βάση το ανωτέρω παράδοξο φαινόμενο και να οδηγούν σε εκκαθάριση, εξοβελίζοντας έτσι προς όφελός τους όσους εργάστηκαν και εξόδευσαν για να μπορούν τώρα πιά αυτοί να επωφεληθούν, επαυξάνοντας το δικό τους μερίδιο, που θα μεγαλώνει “πλαγίως”, αφού θα μειώνονται τα προαφαιρούμενα ποσά, ώστε τελικά να ευνοούνται σκανδαλωδώς τα προνόμια της υποθήκης κλπ εις βάρος των αρχικά υπέρτερων ομαδικών πιστωμάτων, αν και κανείς λόγος δεν συνηγορεί σ’ αυτό. Εάν ήθελε αυτό ο νομοθέτης θα το όριζε ευθέως πιο απλά και πιο εύκολα και δεν θα χρειαζόταν τον “μανδύα” της ειδικής εκκαθάρισης και θα το όριζε στο διηνεκές και όχι ευκαιριακά εποφθαλμιώντας την αναστολή της πτωχεύσεως.

ΣΤ) Η άποψη της διατήρησης των προνομίων (αναλογικά με την ανωτέρω αναφερόμενη ΑΠ 1116/93) έχει επικρατήσει στην πράξη σε όλες τις εκκαθαρίσεις (που στις μέρες μας πλήθυναν πολύ). Έτσι π.χ. οι εργαζόμενοι κατατάσσονται πάντοτε με όσα προνόμια είχαν οι απαιτήσεις τους στη πτώχευση που προηγήθηκε. Αυτό βέβαια ισχύει πολύ περισσότερο για εκείνους που εργάστηκαν και ξόδεψαν χάριν των πτωχευτικών πιστωτών μεταξύ των οποίων και οι εργαζόμενοι, ώστε να μπορέσουν αυτοί (οι εργαζόμενοι) να εισπράξουν τις απαιτήσεις τους στη συνέχεια από την εκκαθάριση διατηρώντας τα προνόμια που είχαν στην πτώχευση. Με το σκεπτικό δε αυτό ελέγχεται ως λανθασμένη και η άποψη της αντίθετης απόφασης ΑΠ 4404/91 που προαναφέρεται και που κρίνει ότι στην περίπτωση της μετάβασης από την προσωρινή διοίκηση του ΟΑΕ σε εκκαθάριση μόνο οι εργατικές απαιτήσεις διατηρούν τα προνόμιά τους, με το σκεπτικό ότι οι εργαζόμενοι προσφέρουν στην ανάπτυξη και εξυγίανση της επιχείρησης. Αλλά αυτό ισχύει πολύ περισσότερο για εκείνους που προσφέρουν στην ύπαρξη και λειτουργία της όποιας μορφής συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της, η ύπαρξη της οποίας ως εργοδότης επιτρέπει στους εργαζόμενους να προσφέρουν τις δικές τους υπηρεσίες.

Τα έξοδα της 1ης μορφής συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης (π.χ. “ομαδικά”

πιστώματα σε πτώχευση), διαρκούσης της 1ης αυτής μορφής έχουν προνόμιο ανώτερο (προαφαιρούνται πριν γίνει η κατάταξη των λοιπών προνομίων) από το προνόμιο που έχουν οι εργατικές απαιτήσεις που γεννήθηκαν πριν την πτώχευση και αποτελούν “πτωχευτικά” πιστώματα και κατατάσσονται στην Γ’ τάξη του αρ. 975 ΚΠολΔ. Όταν όμως οι εργατικές απαιτήσεις γεννήθηκαν κατά την διάρκεια και από την λειτουργία της πτώχευσης τότε και αυτές αποτελούν “ομαδικά” πιστώματα και έχουν το προνόμιο της προαφαίρεσης δηλ. υπερτερούν των προ της πτωχεύσεως εργατικών απαιτήσεων που αποτελούν όπως προελέχθη “πτωχευτικά” πιστώματα.

Εάν όμως κανείς ακολουθήσει την μοναδική αντίθετη άποψη (του Κ. Κεραμέως) θα έχουμε το εξής παράδοξο φαινόμενο που δεν στηρίζεται ούτε στο νόμο, ούτε στη λογική, ούτε στο περί δικαίου αίσθημα. Όταν από την πτώχευση μεταβούμε π.χ. σε εκκαθάριση οι μεν “πτωχευτικές” εργατικές απαιτήσεις διατηρούν το προνόμιό τους αναλλοίωτο (Γ’ τάξη αρ. 975 ΚΠολΔ), ενώ οι άλλες εργατικές επίσης απαιτήσεις που ήταν “ομαδικές” χάνουν το δικό τους προνόμιο (προαφαίρεση). Πουθενά δεν στηρίζεται μια τέτοια διάκριση και θα ήταν άδικη και πέρα από το νόμο. Τα ίδια βέβαια ισχύουν αναλογικά, εάν οι “ομαδικές” απαιτήσεις δεν ήταν εργατικές αλλά π.χ. Δικηγορικές (έξοδα και αμοιβές Δικηγόρου που εργάστηκε κατ’ εντολή και για λογαριασμό του συνδίκου, όπως και ο κάθε εργαζόμενος).

Την ορθή λύση απεναντίας δίνει η άποψη που υποστηρίζεται από όλους τους άλλους (Α. Αργυριάδης- Κ. Παμπούκης-Ε. Περάκης) και που πλέον παγιώθηκε στη νομολογία όπως αναφέρεται ανωτέρω αλλά και κατωτέρω και η οποία άποψη δέχεται την διατήρηση του προνομίου (προαφαίρεση) και των “ομαδικών” πιστωμάτων αποφεύγοντας έτσι τις αδικαιολόγητες και άδικες διακρίσεις. Εξ άλλου η άποψη αυτή συμβαδίζει και με το πνεύμα των περί εκκαθαρίσεων διατάξεων με τις οποίες ο νομοθέτης δεν αποβλέπει σε αδικαιολόγητες ανατροπές προνομίων, αλλά απλώς σε παρόμοιες αλλά απλούστερες και ταχύτερες διαδικασίες, με τις οποίες η 2η μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης θα επιτύχει ευκολότερα και ταχύτερα τους ίδιους σκοπούς που είχε και η 1η μορφή (Μπρίνιας, Διοικ. Εκτ., έκδ. 1987 σελ. 650, § 259 εδ. 2).

Ζ) Είναι λογικό όμως τα έξοδα της 2ης μορφής συλλ. αν. εκτέλεσης να ικανοποιούνται πριν από τα έξοδα της 1ης (εάν τα χρήματα δεν επαρκούν για όλα) και τούτο διότι τα έξοδα της 2ης είναι αναγκαία τώρα για τη συνέχιση της λειτουργίας της και πρέπει να έχουν την πρώτη -πρώτη προτεραιότητα, άλλως θα είχαμε ανθρώπους που εργάζονται και ξοδεύουν για να εισπράξουν άλλοι προηγούμενοι τα έξοδά τους, ενώ οι ίδιοι θα μείνουν απλήρωτοι. Αυτό θα δυσχαίραινε τη λειτουργία της 2ης μορφής, αφού δύσκολα θα της έδιναν πίστωση, ενώ ακριβώς αυτή η 2η μορφή είναι που θα πρέπει τώρα να λειτουργήσει.

Η) Μετά την ανωτέρω ΑΠ 4404/91 απόφαση, τα επόμενα έτη ο ΑΠ άλλαξε κατεύθυνση (και δικαίως) και με σωρεία αποφάσεων δίνει θετική απάντηση στο θέμα,

το οποίο αντιμετωπίζει κατά το πλείστον υπό το πρίσμα της αναστολής των ατομικών διώξεων. Όμως, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω (στην αρχή της παρούσης) το θέμα της αναστολής είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το θέμα της προαφαίρεσης. Έτσι όταν κανείς δέχεται ότι κάποιες απαιτήσεις δεν καταλαμβάνονται από την αναστολή των ατομικών διώξεων είναι αυτονόητο ότι ταυτόχρονα δέχεται και την προαφαίρεσή τους. Έτσι οι ΑΠ 1472/92 ΕλλΔικ 34 (1993), 359 και ακόμη 4 αποφάσεις της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου οι ΑΠ Ολομ. 27/92 ΕλλΔικ 33,1445 - ΑΠ Ολομ. 14/94 αδημ- ΑΠ Ολομ. 15/94 αδημ. και ΑΠ Ολομ. 16/94 ΕλλΔικ 35 (1994), 1261 ερευνώντας περίπτωση, όπου η επιχείρηση βρίσκεται ήδη σε εκκαθάριση του αρ. 9 ν. 1386/83 (2η μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης) στην οποία μετέβη από την προηγούμενη “διοίκηση από τον ΟΑΕ κατ’ άρθρο 8 ν. 1386/83 (1η μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης), κρίνουν ότι η “αναστολή” δεν αφορά καθόλου και με κανένα τρόπο τις απαιτήσεις που γεννήθηκαν μετά την υπαγωγή της επιχείρησης στο ν. 1386/83, δηλ. μετά την υπαγωγή στην 1η μορφή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης (οιονεί ομαδικά πιστώματα). Εκλαμβάνουν δε σαν μιά και την αυτή πραγματική και νομική ενότητα την περίπτωση, όπου έχουμε εναλλαγή μορφών συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης και λαμβάνουν υπ’ όψη ως χρονική αφετηρία επελεύσεως των αποτελεσμάτων τους επί του τρόπου διεκδικήσεως των απαιτήσεων (που είναι εξ άλλου τα αποτελέσματα αυτά σχεδόν πανομοιότητα στις διάφορες μορφές), τη χρονική αφετηρία της 1ης μορφής. Περαιτέρω δε και δεσμευτικά η παραδοχή της “μη αναστολής” σημαίνει αυτομάτως και παραδοχή της προαφαίρεσεως. Είναι προφανής βεβαίως η ομοιότης, η αναλογία και η ταυτότης του νομικού λόγου με το παρόν θέμα, όπου έχουμε μετάβαση από πτώχευση σε εκκαθάριση. Στο ίδιο πνεύμα της θετικής απαντήσεως (κατ’ αναλογίαν βέβαια) κινείται και η ανωτέρω αναφερθείσα ΑΠ 1116/93 και επίσης όμοια είναι η ανωτέρω υπό Α’ αναφερθείσα νομολογία (ΕφΑθ 6814/1988 (αδημ) -ΕφΑθ 7486/89 αδημ -ΕφΑθ 2954/91 αδημ.- ΕφΑθ 12320/88 ΕΕργΔ 48,502-Εφ Αθ 1074/89 ΕΕργΔ 48,504-Εφ. Πατρών 1021/88 ΕΕργ Δ 48, 497-ΕφΑθ 6594/88 ΕΑσφ και ΕργΔ 23,357). Πολύ περισσότερο δε είναι θετικές και οι 2 μοναδικές (εξ όσων διεπίστωσα) ad hoc - για τις ομαδικές απαιτήσεις επί μεταβάσεως από πτώχευση σε εκκαθάριση- αποφάσεις του Εφετείου Αθηνών (ΕΑ 5075/95 και 7486/89 αδημοσίευτες και οι δύο).

Σημειωτέον βεβαίως, ότι η παρ. 3 αρ. 9 ν. 1386/83 στο οποίο παραπέμπει η § 10 άρ. 46Α ν. 1892/90 προβλέπει απλώς και μόνο ότι “... απαγορεύεται η αναγκαστική εκτέλεση και η λήψη προσωρινών, συντηρητικών ή προφυλακτικών μέτρων και αναστέλλονται οι τυχόν εκκρεμείς σχετικές διαδικασίες...” και ακόμη η § 3 του άρ. 2 του ν. 2302/95 που ορίζει ότι τα ανωτέρω ισχύουν και για τα χρέη που δημιουργούνται μετά την κήρυξη της εκκαθάρισης, δεν αναιρούν τις ανωτέρω σκέψεις, ούτε την ανωτέρω νομολογία, απεναντίας τις ενισχύουν, αφού, ναι μεν η αναστολή των ατομικών διώξεων (που περιλαμβάνει την άσκηση αγωγής ακόμη και καταψηφιστικής, την αναγκαστική εκτέλεση κ.λ.π.) δεν καταλαμβάνει και τις ανωτέρω αναφερθείσες απαιτήσεις, αλλά όμως σ’ αυτό (όπως ακόμη και στις απαιτήσεις που γεννήθηκαν μετά την κήρυξη της

εκκαθάρισης) , οι ανωτέρω διατάξεις εισάγουν μια περιορισμένη εξαίρεση μόνον ως προς την αναγκαστική εκτέλεση, τα προσωρινά μέτρα κ.λ.π. και όχι π.χ. και ως προς την άσκηση καταψηφιστικής αγωγής και βέβαια οι διατάξεις αυτές είναι άσχετες και φυσικά δεν θίγουν καθόλου το θέμα της προαφαίρεσης (ΑΠ 340/1993 ΝοΒ. 42, 996 βλ. επίσης και την αμέσως ανωτέρω αναφερθείσα νομολογία της Ολομέλειας του ΑΠ).

Νομολογιακά λοιπόν το θέμα είναι λυμένο θετικά και αυτό είναι το ορθό σύμφωνα με τα ανωτέρω.

Για να κλείσει δε η παρούσα σε συνάρτηση με τον τίτλο της, η απάντηση είναι, ότι τα “ομαδικά” πιστώματα της πτωχεύσεως (π.χ. έξοδα και αμοιβές συνδίκου, όπως επίσης έξοδα και αμοιβές εργαζομένων, δικηγόρων κλπ, τους οποίους αναγκάζεται να χρησιμοποιήσει ο σύνδικος), διατηρούν το προνόμιό τους και προαφαιρούνται ως έξοδα, σε περίπτωση μετάβασης σε εκκαθάριση.

3. Πτώχευση. Προνόμια ΙΚΑ και Δημοσίου. Κατάσχεση. Χρόνος κατάταξης, ΑΠ 30/1996 (Ολομ.)	100
4. Πτώχευση. Μεταπτώχευτικά πιστώματα. Δικηγορική αμοιβή, ΑΠ 1296/1996	102
5. Πτώχευση. Ακυρότητα δικαιοπραξίας, ΕφΠειρ 266/1996	104
6. Πτώχευση. Προσωπική κράτηση. Μεταπτώχευτικό χρέος, ΑΠ 1069/1996	104
7. Προβληματική επιχείρηση. Ειδική εκκαθάριση. Έγνοια εξόδων εκτέλεσης, ΑΠ 1100/1996	105
8. Ειδική εκκαθάριση εταιρίας. Διαδικασία, ΕφΠειρ 450/1996	107

VII. Βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία

1. Σήμα φήμης. Αποκλειστικό ή επιλεκτικό δίκτυο διανομής. Προστασία διαφημιστικής λειτουργίας. Παράλληλος εισαγωγέας, ΕφΑθ 6414/1996	109
2. Σήμα. Κλειστό δίκτυο διανομής. Διαφημιστική λειτουργία σήματος, ΕφΠειρ 172/1996	113
3. Σήμα. Ανάθεση στην καλή πίστη. Σήμα φήμης, ΔιοικΠρωτΑθ 12651-1996	115
4. Σήμα. Τίτλος περιοδικού. Προστασία. Αντίθεση στην καλή πίστη, ΔιοικΕπιτρΣημ 7136/1995	116
5. Αθέμιτος ανταγωνισμός. Παράλληλες εισαγωγές. Σήμα φήμης, ΜονΠρωτΑθ 13973/1995. Παρατηρήσεις Α. Ψάρρα	118
6. Αθέμιτος ανταγωνισμός. Πρόσθετη παροχή, ΜονΠρωτΑθ 3946/1996	128
7. Ένωση Καταναλωτών. Συλλογική αγωγή. Παραπλανητική και αθέμιτη διαφήμιση. Πώληση εξ αποστάσεως, ΠολΠρωτΑθ 3717/1996	130

8. Πνευματική ιδιοκτησία. Αντικείμενο προστασίας. Διάκριση μορφής και ιδέας. Οπτικοακουστικό έργο. Σενάριο. Υποβολή πρότασης. Απομίμηση ή αντιγραφή, ΜονΠρωτΑθ 18539/1996	132
9. Συγκέντρωση. Σχετική αγορά. Θεωρία της σταυρωειδούς ελαστικότητας, ΕΑ 40/1996 (Ολομ.). Παρατηρήσεις Γ. Σπ. Καρόδη	136

Γ. Διάφορα

Α. Β. Κουτσούκη, Ο νέος θεσμός των ασφαλιστικών μέτρων σε υποθέσεις του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού (ν. 703/77)	153
Γεωργίου Ν. Λωρίτη, Η τύχη των εξόδων της πτώχευσης (ομαδικών πιστωμάτων) σε μετάβαση από πτώχευση σε εκκαθάριση	166

Δ. Γνωμοδοτήσεις

Ελευθερίου Σκαλίδη, Εκκαθάριση της εταιρικής μερίδας εξερχόμενου εταιρού. ΟΕ	176
--	-----

Ε. Νομοθεσία

α) Εμπορικού και οικονομικού δικαίου	190
β) Διάφορα	190

ΣΤ. Βιβλιογραφία

α) Εμπορικού και οικονομικού δικαίου	191
β) Διάφορα	191

Ζ. Βιβλιογραφία Εμπορικού & Οικονομικού Δικαίου έτους 1996	192
--	-----

ΕΚΔΟΣΗ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΓΑΛΑΝΗΣ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΕΝΤΖΕΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΟΛΩΝΟΣ 140 - ΠΛ. ΚΑΝΙΓΓΟΣ, ΑΘΗΝΑ 106 77
Τηλ.: 38 21 822 - 36 47 075, Τηλ. Οικίας: 36 06 254